

Patientsäkerhetsberättelse för Elevhälsans medicinska och psykologiska insats Österåker kommun Verksamhetsår 2024

Datum: 2025-01-13

Ansvarig för innehållet

Marika Ångman - medicinskt ledningsansvarig sjuksköterska, leg. Specialistsjuksköterska

Sophia Sörgardt Jansson - psykologiskt ledningsansvarig psykolog, leg. Psykolog

Henrik Kempe – elevhälsochef

Joakim Östling –verksamhetschef

Diarienummer

Inledning

PSL 2010:659, SOSFS 2011:9 7 kap. 3 §

Enligt patientsäkerhetslagen ska vårdgivaren varje år upprätta en patientsäkerhetsberättelse. Syftet med patientsäkerhetsberättelsen är att öppet och tydligt redovisa strategier, mål och resultat av arbetet med att förbättra patientsäkerheten.

Patientsäkerhetsberättelsen ska ha en sådan detaljeringsgrad att det går att bedöma hur arbetet med att systematiskt och fortlöpande utveckla och säkra kvaliteten har bedrivits i verksamhetens olika delar samt att informationsbehovet hos externa intressenter tillgodoses.

Patientsäkerhetsberättelsen ska vara färdig senast den 1 mars varje år, finnas tillgänglig för den som vill ta del av den och den bör utformas så att den kan ingå i vårdgivarens ledningssystem för patientsäkerhet.

Patientsäkerhetsberättelsen utgår ifrån den nationella mallen som utgår från lagkrav och följer strukturen för den nationella handlingsplanen för ökad patientsäkerhet. Mallen utgår även från metodiken för systematiskt kvalitets- och patientsäkerhetsarbete.

För verksamhetsår 2024 har medicinskt ledningsansvarig sjuksköterska och psykologisk ledningsansvarig psykolog gemensamt skrivit patientsäkerhetsberättelsen för elevhälsans medicinska och psykologiska insats. För varje del finns en sektion för den medicinska insatsen, psykologiska insatsen och under vissa rubriker finns även gemensamt arbete och mål. Den medicinska insatsen benämns EMI och den psykologiska insatsen benämns EPI.

I denna text är benämningen elev för patienter och närstående benämns som vårdnadshavare.

GRUNDLÄGGANDE FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR SÄKER VÅRD

Källa:

Socialstyrelsen "Nationell handlingsplan för ökad patientsäkerhet i hälso- och sjukvården 2020–2024"

Innehåll

SAMMANFATTNING	5
GRUNDLÄGGANDE FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR SÄKER VÅRD	6
Engagerad ledning och tydlig styrning	6
Övergripande mål och strategier	6
Organisation och ansvar	6
Samverkan för att förebygga vårdskador	6
Informationssäkerhet	6
Strålskydd	6
En god säkerhetskultur	7
Adekvat kunskap och kompetens	7
Patienten som medskapare	7
AGERA FÖR SÄKER VÅRD	8
Öka kunskap om inträffade vårdskador	9
Tillförlitliga och säkra system och processer	9
Säker vård här och nu	9
Riskhantering	9
Stärka analys, lärande och utveckling	10
Avvikelser	10
Klagomål och synpunkter	10
Öka riskmedvetenhet och beredskap	10
MÅL, STRATEGIER OCH UTMANINGAR FÖR KOMMANDE ÅR	11
BILAGA 1. Två exempel på hur mått kan sammanställas och presenteras under rubriken Agera för säker vård, utifrån ett systematiskt kvalitets- och patientsäkerhetsarbete.	12

SAMMANFATTNING

Elevhälsans medicinska insats

Under verksamhetsåret 2024 har Elevhälsans medicinska insats i Österåker arbetat för att säkerställa god vård och god patientsäkerhet enligt hälso- och sjukvårdslagen. Vårdgivaren, genom utbildningsnämnden, ansvarar för att planera, leda och kontrollera verksamheten, och verksamhetschefen har säkerställt ett ändamålsenligt kvalitetssystem för att möjliggöra utvärdering och förbättring.

Elevhälsochefen har haft ansvar för att upprätthålla ett systematiskt patientsäkerhetsarbete, säkerställa kompetens och utbildning för medarbetarna samt för att rutiner för behörigheter och användarsystem fungerar.

En omfattande kvalitetsgranskning av läkemedelshanteringen har genomförts enligt Socialstyrelsens föreskrifter (HSLF-FS 2017:37). Granskningen genomfördes med besök på varje skola och skolsköterskemottagning. Granskningen är en del av det kontinuerliga kvalitetssäkringsarbetet och uppmanar till fortsatt egenkontroll för att säkerställa en säker läkemedelshantering.

Skolsköterskorna upplever att elever generellt mår sämre psykiskt, vilket visar sig genom ökade besök för oro, ångest och nedstämdhet. De större elevgrupperna och det minskade antalet vuxna i skolmiljön kan vara en bidragande orsak.

Elevhälsans medicinska insats i Österåker hade ambitiösa mål för 2024, men på grund av omprioriteringar har inte alla mål uppfyllts. Arbetet med vissa delar har dock integrerats i journalsystemet Prorenata.

Ej fullföljda eller pågående mål:

1. Regelbunden hantering av registrerade avvikelser: Målet är att säkerställa att alla avvikelser tas upp och diskuteras regelbundet inom skolsköterskegruppen är ännu inte uppnått.
2. Kvalitetssäkring av processer inom elevhälsans medicinska insats: Arbetet med att strukturera och säkra rutiner och processer för verksamheten har påbörjats, men kräver ytterligare tid och stöd.

3. Förebygga ohälsa och främja hälsosamma livsstilsvanor; målet att arbeta mer strukturerat med hälsofrämjande insatser från tidig ålder ur ett medicinskt perspektiv är ännu under utveckling.
4. Öka likvärdigt hälsofrämjande arbete - målet att erbjuda alla elever samma kvalitet på hälsofrämjande och förebyggande insatser är ännu inte helt uppfyllt.

För 2025 planeras fortsatt utvecklingsarbete inom elevhälsans medicinska insats med fokus på att kvalitetssäkra processer för att öka likvärdigheten gällande målet att erbjuda likvärdig och högkvalitativ elevhälsa och minska risken för vårdskador för elever i de kommunala skolorna. Elevhälsan ser fram emot framåt mot att arbeta vidare med dessa mål under 2025.

Översikt över verksamhetsåret Elevhälsans medicinska insats

Skolsköterskorna i Österåker har regelbundna yrkesmöten varannan vecka. Dessa möten syftar till att:

- Gå igenom nya lagar och förordningar
- Följa upp och säkerställa att fastställda rutiner efterlevs
- Diskutera andra aktuella frågor och utvecklingsområden inom verksamheten

Under verksamhetsåret erbjöds handledning för skolsköterskegruppen. Intresset bland skolsköterskorna var dock för lågt för att bilda en handledningsgrupp.

Under året genomförde apoteket en omfattande kvalitetsgranskning av läkemedelshanteringen inom elevhälsans medicinska insats, med besök på varje skolsköterskemottagning. Granskningen baseras på HSLF-FS 2017:37, Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om ordination och hantering av läkemedel. Resultatet visar att elevhälsan i Österåker har en hög kvalitet med väl fungerande rutiner och ett starkt fokus på säkerhet. En viktig förutsättning för att upprätthålla detta är dock att samtliga berörda tar del av rutinerna och arbetar enligt de uppsatta kvalitetsdokumenten. Informationsöverföringen mellan alla led är avgörande för att säkerställa en säker läkemedelshantering. Förbättringsförslag har identifierats och sammanställts i en åtgärdsplan (se bilaga 2), och fortsatt egenkontroll rekommenderas för att bibehålla en god kvalitet.

Det finns framtagna rutiner utifrån arkivets granskning av dokumenthantering inom elevhälsans medicinska insats, när elever slutar inom kommunala skolor för att lämna vidare vårdgivaransvar till ny huvudman. I journalsystemet finns mall för sammanfattning, en så kallad epikris.

Under året infördes ett nytt arbetssätt för vaccinationer inom Elevhälsans medicinska insats (EMI). Tidigare samordnades vaccinationsveckor där alla elever i årskurs 2, 5 och 8 vaccinerades vid samma tillfälle inom kommunen. Från och med detta läsår planerar skolsköterskorna själva när vaccinationerna ska genomföras. Förändringen har lett till att vaccinationstillfällena inte längre samordnas övergripande, vilket har inneburit att arbetssättet varierar mellan skolsköterskor. Vissa väljer att vaccinera en klass per tillfälle, vilket sprider vaccinationerna över en längre tidsperiod och kan försvåra överblicken och samordningen av vaccinationstäckningen. Andra sköterskor vaccinerar flera klasser vid samma tillfälle, vilket liknar det tidigare arbetssättet.

Från och med augusti 2024 beställde skolsköterskorna vaccin för klassvaccinationer direkt till respektive skola för att säkerställa kylkedjan och minska arbetsbelastningen kopplad till hämtning och lämning av vaccin centralt. Vaccin beställs i anslutning till vaccinationstillfället, vilket minskar risken för att vaccin förstörs, exempelvis vid strömavbrott. Kompletteringsvaccin fortsätter att beställas centralt på grund av kortare hållbarhet och för att bibehålla en överblick över elever som inte är fullständigt vaccinerade.

Sedan höstterminens start 2024 beställs läkemedel via en e-tjänst med en förifylld läkemedelslista som följer generella direktiv. Tidigare kunde egna önskemål påverka inköpen, men det nya arbetssättet säkerställer ökad likvärdighet och kvalitet i läkemedelshanteringen.

Samverkan och samarbete

Under året 2024 har en ny rutin för anpassad kost tagits fram i samverkan mellan måltidsenheten, EMI (elevhälsans medicinska insats), dietister, Pedagogcentrum, arbetsterapeuter och BUP. Bakgrunden är en ökning av anpassad kost med cirka 30 %, vilket har påverkat måltidsenhetens arbete och måltidskvaliteten för övriga elever.

Som en lösning införs ett rullande veckoschema med separerad mat för elever som, trots pedagogiska anpassningar, har svårigheter att äta ordinarie skolmat. För elever med nedsatt matlust till följd av medicinering finns nu även möjlighet att få sin lunch uppvärmd och serverad senare på eftermiddagen. Österskärsskolan är först ut som pilotskola efter sportlovet, med planerad implementering i alla kommunala skolor från höstterminen 2024.

Arbetet har kompletterats med föreläsningen "*Från matkrångel till matglädje*" av barndietist Sara Ask, som syftade till att stärka samverkan mellan aktörerna kring elever i behov av anpassningar. Rutinen säkerställer en förbättrad samverkan och stärker stödet för elever i särskilda behov kring måltidssituationen.

Elevhälsans psykologiska insats

Under verksamhetsåret 2024 har det gjorts totalt 21 skolpsykologutredningar utförts och avslutats av psykologiska insatsen. Av dessa har 7 resulterat i en intellektuell funktionsnedsättning diagnos och 14 utredningar resulterade inte i någon diagnos. Av dessa 14 utredningarna blev det vidare remiss inom vården i 6 av utredningarna.

Fokus under verksamhetsåret 2024 har varit att färdigställa rutin kring journalföring för psykologer, få till möjligheten att rapportera avvikelser och påbörja loggkontroller. Men det som har diskuterats i psykologgruppen är framförallt när psykolog i skolan arbetar under hälso-och sjukvårdslagen och när hen arbetar under skollagen. Det är även här det blir komplext generellt för psykologer i skolan i utförandet av sitt arbete.

GRUNDLÄGGANDE FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR SÄKER VÅRD

Nedan beskrivs mål och strategier, organisation och struktur för arbetet med att minska antalet vårdskador. För att kunna nå den nationella visionen "God och säker vård – överallt och alltid" och det nationella målet "ingen patient ska behöva drabbas av vårdskada", har fyra grundläggande förutsättningar identifierats i den nationella handlingsplanen för ökad patientsäkerhet.

EMI

Den medicinska insatsen arbetar enbart inom HSL (Hälsö- och sjukvårdslagen) och därför omfattas allt arbete som utförs av skolsköterskor i Österåker kommun i denna patientsäkerhetsberättelse.

EPI

Skolpsykologen jobbar främst under skollagen men har även arbetsuppgifter som går under hälso- och sjukvårdslagen. Dessa arbetsuppgifter inkluderar vård, diagnos och behandling. Det inkluderar främst skolpsykolog utredningar med frågeställning, intellektuell funktionsnedsättning men kan i enstaka fall inkludera samtalskontakt. Det innebär att i denna patientsäkerhetsberättelse så är majoriteten av informationen och rapporteringen som rör EMI och information och rapporteringen rörande EPI är mer begränsad. Under verksamhetsåret 2024 har totalt 21 skolpsykologutredningar utförts och avslutats.

Engagerad ledning och tydlig styrning

En grundläggande förutsättning för en säker vård är en engagerad och kompetent ledning och tydlig styrning av hälso- och sjukvården på alla nivåer.

Övergripande mål och strategier

PSL 2010:659, 3 kap. 1 §, SOSFS 2011:9, 3 kap. 1-3 §

Övergripande mål för elevhälsans insatser under HSL

Målet är att:

- bedriva en god och säker vård, där risker identifieras tidigt och där negativa händelser i möjligaste mån kan förebyggas.
- det finns den kompetens inom verksamheten som är nödvändig för att uppnå det ovanstående.
- det finns rutiner och lokala riktlinjer för arbetet, som ska vara kända för all personal.

Strategier för fortsättning att uppnå dessa mål är att:

- tillse att den personal som arbetar i verksamheten har den kompetens och behörighet som krävs för uppdraget.
- arbetet sker aktivt med att tidigt identifiera och förebygga risker och händelser.
- arbetet sker utifrån aktuell lagstiftning, författningar, riktlinjer och lokala rutiner.

EMI

Område	Mål 2025	Strategier	Resultat
-Avvikelsehantering	-Öka patientsäkerhet -Kvalitetssäkra vården	-Säkerställa att samtliga registrerade avvikelser analyseras, utreds och följs upp samt att de tas upp regelbundet inom sköterskegruppen	-Led i kvalitetssäkringsarbete
-Påbörja arbete med att kvalitetssäkra processer inom elevhälsans medicinska insats	-Förebygga ohälsa hos elever -Främja hälsosamma livsstilsvanor från tidig ålder ur ett medicinskt perspektiv	-Öka likvärdigt hälsofrämjande och förebyggande arbete inom elevhälsans medicinska insats	-Kvalitetssäkra identifiering av elever som riskerar ohälsa
-Yrkesträffar för skolsköterskor ska vara ett forum för frågeställningar ur ett medicinskt perspektiv för främjande och förebyggande arbete	-Ta till vara skolsköterskans omvårdnadsprofession	-Vid nyrekrytering anställa personal med rätt specialistutbildning samt erfarenhet som sjuksköterska och skolsköterska	-Kvalitetssäkra elevhälsans medicinska kompetens

EPI

Område	Mål 2024	Strategier	Resultat/utfall
Rutiner	Färdigställa en rutin kring dokumentation	Fortsatt arbete som planerat i psykologgruppen	Rutiner för dokumentation för uppdrag inom hälso- och sjukvård är klart och ligger på den gemensamma driven.

Ledningssystem	Färdigställa rutin och rapporteringssystem för avvikelser	psykologisk ledningsansvarig psykolog utveckla rutin diskuterar i psykologgruppen	Ett system för EPI avvikelser är utvecklat och en enkel rutin samt beskrivning för hur man gör en avvikelse samt för hur en avvikelse behandlas finns i prorenata. Arbetet under 2025 bör fokusera på att koppla samman avvikelser inom EMI och EPI och fortsätta utveckla den processen.
Ledningssystem	Införa logguppföljning stickprov		Logguppföljning och stickprov har utförts vid ett tillfälle i år. Ett mer systematiskt arbete bör utvecklas.
Ledningssystemet - systematiskt förbättringsarbete	Påbörja och planera arbetet för egenkontrollen		Istället för att utveckla egenkontrollen har det varit ett fokus på att skriva och utveckla ledningssystemet för psykologiska insatsen.

Organisation och ansvar för patientsäkerhetsarbetet

PSL 2010:659, 3 kap. 1 § och 9 §, SOSFS 2011:9, 7 kap. 2 § p 1

Elevhälsans medicinska insats:

- Utbildningsnämnden är vårdgivare för den hälso- och sjukvård som bedrivits inom elevhälsans medicinska insats.
- Verksamhetschef enligt HSL 2017:30 kap 4 § 2 är utsedd och tjänsten innehas av Joakim Östling.
- Skolsköterska Marika Ångman har under verksamhetsåret delegerats uppdraget av verksamhetschefen att vara medicinskt ledningsansvarig.
- Elevhälsochefen Henrik Kempe och medicinskt ledningsansvarig skolsköterska ansvarar för ledning, planering och utveckling av verksamheten och att god vård bedrivs.
- Lokaler och utrustning för arbetet ska vara anpassade för verksamheten.
- Elevhälsochefen och medicinskt ledningsansvarig skolsköterska upprättar tillsammans med enhetens personal rutiner för verksamheten och system för att följa upp dem.
- Avvikelser och risker inom elevhälsans medicinska insats ska dokumenteras, analyseras och följas upp. Både mindre och allvarliga vårdskador kan ge viktig information om

förbättringsområden inom elevhälsans medicinska insats och ska dokumenteras och följas upp för att minska risken för upprepning.

- Den som tillhör hälso- och sjukvårdspersonalen bär själv ansvaret för hur personen fullgör sina arbetsuppgifter (SFS 2010:659)

Bemanningen

Henrik Kempe är elevhälsochef och närmaste chef för psykologer, skolsköterskor och skolläkare. Bemanningen syftar till att säkerställa en effektiv och högkvalitativ elevhälsa som möter elevernas behov på bästa möjliga sätt.

Bemanningen inom *Elevhälsans medicinska insats* skall anpassas löpande utifrån verksamhetens behov. Detta görs med hänsyn till förändringar i antalet elever per skola och andra relevanta kriterier:

- Antal elever
- Antal skolor och elevhälsoteam
- Socioekonomiskt index
- Skolornas årskurser (F- 3, F-6, F-9 eller 4–9)
- Skolor med resursenheter
- Kontinuitet i bemanningen
- Andra faktorer som påverkar medarbetarnas arbetssituation

Nuvarande bemanningsstruktur för elevhälsans medicinska insats

- Skolläkare: 60 % tjänstgöring
- Samordnande skolsköterska: 50 % tjänstgöring, inkluderar medicinskt ledningsansvar och systemansvar för journalsystemet Prorenata
- Skolsköterskor: 11 skolsköterskor fördelade över 13 skolor
- Grundbemanning för skolsköterska är på heltid 9,75 %

En av skolsköterskorna har under året varit sjukskriven i varierande omfattning mellan 50 % och 100 %. Under vårterminen 2024 tillsattes en vikarierande skolsköterska med en tjänstgöringsgrad om cirka 25 % på den ena skolan. Under höstterminen kvarstod skolsköterskans sjukskrivning på 25 %, men ingen vikarie tillsattes.

Nuvarande bemanning för elevhälsans psykologiska insats

Fem skolpsykologer är anställda i den centrala elevhälsan. Under året har bemanningen varierat mellan 3.95 - 4.45 heltidstjänster på grund av sjukskrivningar. Ytterligare en psykolog är anställd på timme för att hjälpa till med begränsade uppgifter såsom utredningar och specifika handledningsuppdrag.

Organisation och ansvar för patientsäkerhetsarbetet

PSL 2010:659, 3 kap. 1 § och 9 §, SOSFS 2011:9, 7 kap. 2 § p 1

Under 2024 var utbildningsnämnden vårdgivare för Elevhälsans medicinska och psykologiska insatser inom grundskolan i Österåkers kommun. Nämnden ansvarar för att planera, leda och kontrollera verksamheten i enlighet med kraven på god vård enligt hälso- och sjukvårdslagen (HSL 2010:659) och Socialstyrelsens föreskrifter (SOSFS 2011:9).

Vårdgivaren har följande ansvar:

- Säkerställa att verksamheten bedrivs så att krav på patientsäkerhet och kvalitet uppfylls.
- Utse en verksamhetschef för *HSL:s* insatser.

Verksamhetschefens ansvar inom patientsäkerhetsarbetet

Verksamhetschefen bär det övergripande ansvaret för patientsäkerheten och ska:

- Etablera och följa upp ett ändamålsenligt kvalitetssystem för verksamheten.
- Säkerställa att vården kan utvärderas och utvecklas enligt gällande lagar och föreskrifter.
- Ge stöd till medarbetarna så att de kan utföra sitt arbete i enlighet med god vård och beprövad erfarenhet.

Dessa strukturer för ledning och styrning syftar till att skapa en trygg och högkvalitativ vårdmiljö för eleverna i Österåkers kommun.

Från och med 2024-01-01 har Marika Ångman, legitimerad sjuksköterska, fått uppdraget av verksamhetschef för det medicinska ledningsansvaret (medicinskt ledningsansvarig skolsköterska). Sophia Sörgardt Jansson, legitimerad psykolog, har fått uppdraget av verksamhetschef för det psykologiska ledningsansvaret (psykologisk ledningsansvarig psykolog). Verksamhetschefen, medicinskt ledningsansvarig sjuksköterska och psykologisk ledningsansvarig psykolog ansvarar för ledning, planering och utveckling av verksamheten samt att god vård bedrivs.

Då verksamhetschefen för HSL saknar både medicinsk och psykologisk kompetens har verksamhetschefen gett uppdrag åt leg. sjuksköterska och leg. psykolog att fullgöra och ansvara för vissa ledningsuppgifter. Det innebär att så länge medicinskt ledningsansvarig sjuksköterska och psykologisk ledningsansvarig psykolog har dessa ledningsuppgifter, utförts det av dem och inte av verksamhetschef. Verksamhetschefen ansvarar för att uppdraget som medicinskt och psykologiskt ledningsansvarig utförs på ett tillfredsställande sätt.

Yrkesansvar för legitimerad personal

Legitimerad specialistsjuksköterska

Skolsköterskan arbetar under eget legitimationsansvar och med metoder som vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Skolsköterskan ansvarar för att utföra sina arbetsuppgifter enligt gällande lagar, förordningar, föreskrifter och lokala riktlinjer.

Arbetet är främst hälsofrämjande och förebyggande och omfattar individ-, grupp- och organisationsnivå. Skolsköterskan tar vid efter barnens tid på BVC med fortsatta hälsobesök, kontroller och vaccinationer enligt barnvaccinationsprogrammet.

I Österåkers kommun ingår skolsköterskorna i den centrala elevhälsan och arbetar i enlighet med hälso- och sjukvårdslagstiftningen, skollagen och andra relevanta regelverk. Lokala riktlinjer och rutiner är också en del av ledningssystemet. Skolsköterskan ansvarar för att hålla sig uppdaterad inom sitt yrkesområde för att säkerställa en trygg och säker vård för eleverna.

Legitimerad psykolog

Den enskilde psykologen arbetar på uppdrag av rektor. Till de arbetsuppgifter som faller inom hälso- och sjukvård innefattas bland annat individinriktade insatser till elever med fokus på vård, diagnos och behandling. Som hälso- och sjukvårdspersonal har psykologen ett personligt yrkesansvar, vilket innebär att alltid vara ansvarig för att fullgöra sina arbetsuppgifter enligt gällande lagstiftning samt de bestämmelser och föreskrifter som i övrigt gäller för verksamheten. I Österåker kommun är psykologerna anställda på den centrala enheten elevhälsa. Psykologen ska ha god kännedom om och följa den lagstiftning som gäller inom hälso- och sjukvården samt de bestämmelser och föreskrifter som i övrigt gäller för verksamheten, till exempel skollagen. I digitala rutin dokumentet finns rutiner och lokala tillämpningar beskrivna. Dessa rutiner är som ledningssystemet under utveckling. Där specificeras ytterligare information om till exempel sekretessen och tillämpningen av lagstiftningen inom området.

Samverkan för att förebygga vårdskador

SOSFS 2011:9 4 kap. 6 § och 7 kap. 2 § p 3

Elevhälsans medicinska insats

Elevhälsans medicinska insats spelar en viktig roll i vårdkedjan för elever som remitteras/hänvisas till regional vård och andra specialistverksamheter. Samverkan syftar till att förebygga vårdskador och säkerställa en likvärdig och vård för varje elev.

Extern samverkan

Barnhälsovården: informationsöverföring inför skolstart, med vårdnadshavares samtycke.

Elevhälsans medicinska insats remitterar elever till vårdgivare som:

- Barn- och ungdomspsykiatri (BUP)
- Barn- och ungdomsmedicinska mottagningar (BUMM).
- Specialistmottagningar: ögon, öron-näsa-hals, logopedi, barnortopedi med flera.

Vanliga frågeställningar inkluderar inom neuropsykiatriska funktionshinder (NPF) ADHD, autism, psykisk ohälsa och även övervikt, hörsel- eller synnedsättningar, skolios och andra medicinska tillstånd.

Samverkan sker enligt den lokala överenskommelsen "*Samverkan kring barn i behov av särskilt stöd mellan Österåkers kommun och Region Stockholm*" (BUS-avtalet). Elevhälsochefen representerar elevhälsans medicinska insats i BUS-samverkansgruppen för att förbättra koordinering mellan region, skola och socialtjänst.

Intern samverkan

Internt samarbetar elevhälsans medicinska insats med:

- Rektorer och lärare - genom elevhälsoteam och skolans övriga personal i hälsofrämjande och förebyggande syfte.

- Elevhälsans övriga medarbetare - för tidig upptäckt av hinder för lärande och hälsa samt planering av anpassningar och stöd.

Informationsöverföring och journalföring

- Vid skolbyte eller avslutad skolgång ansvarar skolsköterskan för en medicinsk sammanfattning för varje elev, en s.k. epikris. Denna inkluderar information om bas- och vaccinationsprogrammet samt eventuella avvikelser i tillväxt, syn, hörsel eller rygg.
- Informationsöverföring mellan skolsköterskor sker vid skolbyte för att säkerställa kontinuitet i vården.

Utmaningar och förbättringsbehov

- Samverkansavtalet mellan Region Stockholm och kommunen har tolkats olika av olika vårdgivare. Ett tydligare ramverk behöver utvecklas på en övergripande nivå, och verksamhetschefen har framfört detta i relevanta forum.
- Det finns en kultur i sköterskegruppen där samverkansmöten med externa vårdgivare inte anses vara obligatoriska, vilket resulterar i lågt deltagande från skolsköterskorna.

EPI

Nedan listade samverkansform och möten har bedömts relevanta för att förebygga vårdskador och säkra kvalitet.

- Samverkan är säkerställd via den lokala överenskommelsen ”Samverkan kring barn i behov av särskilt stöd mellan Österåkers kommun och Region Stockholm”, där enhetschef för centrala elevhälsan deltar.
- Samverkan sker kontinuerligt med vårdnadshavare
- Samverkan sker kontinuerligt med övriga professioner inom centrala elevhälsan
- Samverkan sker kontinuerligt med elevhälsans professioner på varje skola (rektor, skolsköterska, specialpedagog, speciallärare och kurator)
- Psykologer har deltagit på vissa samverkansmöten enligt riktlinjer för SIP (samordnad individuell utvecklingsplan)

Organisatorisk samverkan elevhälsans medicinska insats och EPI

Genom att vidareutveckla och stärka både interna och externa samverkansformer kan elevhälsans medicinska och psykologiska insats bidra till förbättrad patientsäkerhet, tidig upptäckt av hälsoproblem och en likvärdig vård för elever i Österåkers kommun.

Medicinskt ledningsansvarig skolsköterska och psykologiskt ledningsansvarig bjuds in till lokala BUS-möten en gång per år. Önskvärt vore att deltagande från medicinskt ledningsansvarig sjuksköterska eller psykologisk ledningsansvarig psykolog sker vid varje mötestillfälle för att lyfta HSL-frågor för elevhälsan.

Medicinskt ledningsansvarig skolsköterska och psykologisk ledningsansvarig psykolog bjuds in till lokala BUS möten en gång per år men önskvärt vore att deltagande från medicinskt ledningsansvarig skolsköterska eller psykologisk ledningsansvarig psykolog sker vid varje mötestillfälle för att lyfta HSL frågor för elevhälsan.

Informationssäkerhet

HSLF-FS 2016:40, 7 kap. 1 §

Elevhälsans medicinska och psykologiska insats i Österåkers kommun arbetar aktivt med att säkerställa att dokumentationen och hanteringen av elevjournaler följer föreskrifterna i HSLF-FS 2016:40.

Rutin för journalföring och säkerhet för EMI och EPI

Digitala journaler i journalsystemet Prorenata

- Personuppgifter uppdateras dagligen via systemet Extens.
- Journalsystemet underhålls och uppdateras enligt leverantörens rekommendationer för att säkerställa hög informationssäkerhet och funktionalitet

Hantering av skyddad identitet

- För elever med skyddad identitet används digitala journaler i Prorenata, sedan april 2024. Tillgång till journal med skyddad identitet har endast sjuksköterska, läkare och psykologisk ledningsansvarig psykolog.

Samtycke mellan EMI och EPI

- Någon tydlig rutin har inte funnits för detta. På vissa skolor har det skett ett muntligt samtycke mellan skolsköterska och skolpsykolog och på andra skolor har skriftligt samtycke från vårdnadshavare inhämtats.
- Informationsöverföring och samtycke gäller elevhälsans medicinska insats.
- Inför skolstart sker samverkan med barnhälsovården för informationsöverföring.
- Dokumentation av vårdnadshavares samtycke finns i journalen från barnhälsovården.

Kontinuitet och säkerhet vid skolövergångar gäller EMI

- Vid skolbyten och avslutad skolgång skrivs en sammanfattning/epikris i elevens journal för att säkerställa fortsatt vård och informationssäkerhet.
- Inför stadiövergångar (åk 3, 6 och 9) och i gymnasiet (åk 2) genomförs en egenkontroll av basuppdraget med hjälp av en fördefinierad mall i journalsystemet.
- Säkerhet och kvalitetskontroller gäller enbart EMI - och EPI-journal, gäller ej elevakt.
- Logguppföljning genomförs regelbundet för att säkerställa att behörighetsstyrning och användarspårning följer gällande riktlinjer.
- Journalsystemet uppdateras kontinuerligt för att upprätthålla hög standard på informationssäkerheten.

Genom tydliga rutiner och löpande kvalitetskontroller skapas en säker hantering av elevdata och journaler, vilket bidrar till att skydda elevernas integritet och upprätthålla en trygg vårdmiljö.

EMI

Informationsöverföring

För att säkerställa patientsäkerheten behöver informationsöverföring av Hälso- och sjukvårdslagen (HSL) inom Elevhälsans medicinska insats ske på ett strukturerat och säkert sätt.

Vid en granskning från apoteket framkom följande i rapporten:

”Se över era kanaler för informationsöverföring. Hur ska (medicinsk) information delges på ett sätt så att alla sjuksköterskor får samma info och kan ta del av varandras goda råd? Under granskningen uppdagades att det skapats en gruppchat där HSL-information utbyttes, men alla sjuksköterskor var inte inbjudna i denna chatgrupp och inte heller medicinskt ledningsansvarig skolsköterska, som definitivt bör vara den som tar initiativ eller godkänner en dylik informationskanal.”

I apotekets granskning framkom att en chattgrupp hade skapats av en skolsköterska där frågor inom HSL (hälso- och sjukvårdslagen) diskuteras. Varken medicinskt ledningsansvarig, skolläkaren eller fackliga företrädare är inkluderade i denna grupp och alla ssk var inte heller inbjudna. Insyn saknas för medicinskt ledningsansvarig skolsköterska. Medicinskt ledningsansvarig sjuksköterska kan i och med detta inte säkerställa att patientsäkerheten upprätthålls i enlighet med HSL. Detta medför flera allvarliga konsekvenser för patientsäkerheten. Viktigt att säkerställa att verksamheten bedrivs på ett rättssäkert och patientsäkert sätt.

Förslag till åtgärder från medicinskt ledningsansvarig sjuksköterska med anledning av granskningen av apoteket:

- Chattgruppen omedelbart avvecklas för frågor rörande rutiner, struktur, läkemedel.
- Tydliggöra ansvarsfördelningen och kommunicerar detta till berörda medarbetare.
- Viktigt att se över hur kommunikationen kan förbättras inom organisationen för att förebygga liknande situationer i framtiden.

EPI

Under 2024 har logguppföljning vid ett tillfälle. Det har också beslutats att varje enskild psykolog enbart har tillgång till psykologjournal och elevakt för elever som går på den skola som psykologen arbetar på. Tidigare hade psykologerna tillgång till alla skolor och elever på grund av arbetssituationen och psykologerna ofta hjälpte varandra med ärenden på grund av personalbrist under perioder. Vid tillfällen då en psykolog är behjälplig på en annan skola vid en utredning får utredande psykolog tillgång till psykologjournal och elevakt för den eleven under perioden som utredningen pågår.

En god säkerhetskultur

En grundläggande förutsättning för en säker vård är en god säkerhetskultur.

Organisationen ger då förutsättningar för en kultur som främjar säkerhet.

Legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal ska utföra arbetet i överensstämmelse med vetenskap och beprövad erfarenhet och bär själv ansvar för att fullfölja sina arbetsuppgifter.

Elevhälsans medicinska insats

- Yrkesträffar för skolsköterskor och skolläkare sker varannan vecka. Mötena leds och planeras gemensamt av medicinskt ledningsansvarig, elevhälsochef och skolläkare.
- Följsamhet för lokala riktlinjer och ledningssystem är en given förutsättning och utgångspunkt för all legitimerad personal inom verksamheten.

- Samtlig personal inom elevhälsans medicinska insats har adekvat utbildning.
- För elevhälsans medicinska insats finns "*Lokala riktlinjer*" där rutiner och metoder beskrivs. De lokala riktlinjerna uppdateras regelbundet och är ett pågående arbete
- Alla kommunala skolor har skolsköterska/skolsköterskor, inga vakanser eller vikariat. En skolsköterska med två skolor har varit sjukskriven under delar av år 2024. Ingen vikarie har ersatt skolsköterskan. Skolans "medsyster" har ansvarat för posthanteringen samt remisser som ska skickas på den ena skolan, Sjökarby. På den andra skolan, Åkerstorp, fanns en vikarie under vårterminen.
- God samverkan med vårdgrannar som tex BVC Sju systrar, barnläkarmottagningen, Ungdomsmottagningen, Folktandvården, BUP och primärvårdsrehab. Möten med respektive enhet sker vanligtvis cirka en gång per läsår.
- BVC-journaler exporteras till skolhälsovårdsjournalen digitalt via BVC:s journalsystem Take Care (TC) och Prorenata. På så sätt får skolsköterskorna nu tillgång till journaler snabbare och effektivare från Barnhälsovården (BVC).
- Medicinskt ledningsansvarig skolsköterska ingår i ett nätverk för elevhälsans medicinska insats för Stockholms län som träffas en gång per termin. Där diskuteras bland annat arbetssätt och metoder, kvalitet, lagar och systematiskt kvalitetsarbete.
- Medicinskt ledningsansvarig skolsköterska ingår även i ett nätverk tillsammans med företrädare för de geografiskt närliggande kommunerna Sigtuna, Täby och Upplands-Väsby. Detta nätverk arbetar bland annat med att kvalitetssäkra riktlinjer och rutiner samt gemensamma mallar i Prorenata.
- Nätverk för användare av journalsystem Prorenata i Stockholms län har regelbundna möten två gånger per år för att kunna föra dialog med leverantören av journalsystemet samt för att arbeta med utvecklingsfrågor och förbättringsområden i systemet. Under hösten 2024 var Österåkers kommun värd för mötet, mötet hölls av Marika Ångman (medicinskt ledningsansvarig sjuksköterska)

EPI

Det finns i dagsläget inget ledningssystem för den psykologiska insatsen men utveckling av ledningssystemet har påbörjats under 2024. Eftersom ledningssystemet är grunden där rutiner och kvalitetssäkring utgår ifrån kommer utveckling av ledningssystemet att prioriteras under 2025.

Alla psykologer är skyldiga att rapportera om de upptäcker brister i verksamheten, vårdskada eller risk för vårdskada. Rutiner för avvikelshantering är under utveckling.

Alla psykologer deltar på regelbundna yrkesträffar. Syftet med yrkesträffar är att vara ett stöd och skapa en god säkerhetskultur för psykologerna inom den centrala elevhälsan. Yrkesträffarna är ett forum där

psykologer kan lyfta frågor kring avvikelser, samt gemensamt arbeta med brister/förtydligade i rutiner. Syftet är också att erbjuda kollegialt stöd och tillfälle att utbyta erfarenheter, samt ge information om aktuella frågor som rör den psykologiska insatser och den centrala elevhälsan. Antal psykologmöten är två gånger i månaden och kollegial handledning/handledning av extern psykolog två gånger i månaden.

Adekvat kunskap och kompetens

En grundläggande förutsättning för en säker vård är att det finns tillräckligt med personal som har adekvat kompetens och goda förutsättningar för att utföra sitt arbete.

Elevhälsans medicinska insats

För att säkerställa hög patientsäkerhet krävs att skolsköterskor och skolläkare arbetar utifrån de ledningssystem och lokala riktlinjer som finns för elevhälsans medicinska insats.

Personal inom elevhälsan med ett hälso- och sjukvårdsuppdrag (skolläkare och skolsköterska) är legitimerad och har en adekvat specialistutbildning för uppdraget.

Under verksamhetsåret 2024 genomfördes en utbildning om “*Stickerädsla*” som anordnades av Region Stockholm i samarbete med lekterapin på Sachsska barn- och ungdomssjukhuset.

En gemensam föreläsning med elevhälsan, måltidsenheten och vårdgrannar genomfördes av barndietisten Sara Ask ”*Från matkrångel till matglädje*” för ett gemensamt mål i arbetet med de nya rutinerna för anpassad kost.

Under hösten erbjöds skolsköterskor att delta på ett webinarium av sekretessexpert Staffan Olsson om “*Offentlighet, sekretess och skolsköterskans etiska dilemman.*”

Önskemål från sköterskegruppen att samtliga ska få delta på den årliga skolsköterskekongressen avslogs av elevhälsochefen. Under 2025 kommer fyra skolsköterskor att få delta på kongressen. De fyra som ska delta utsågs genom lottning.

Övrig fortbildning sker på eget initiativ av medarbetarna i samråd med elevhälsochefen.

EPI

Anställande chef ansvarar för att säkerställa kompetensen i rekryteringsprocessen. Samtliga psykologer är legitimerade och vid anställning görs IVO kontroller samt kontroll av polisregistret. Psykologerna har specifika regelbundna yrkesträffar där deltagandet är högt.

I år har psykologerna inte deltagit på kompetensdagarna som anordnas av Psifos på grund av neddragningar. Men en del psykologer tog del av några inspelade föreläsningar från kompetensdagen vid en gemensam psykologdag.

Övriga fortbildningar: en psykolog har deltagit på utbildning kring utredning med frågeställning: intellektuell funktionsnedsättning, en psykolog har även deltagit på en ABC utbildning och psykologisk ledningsansvarig psykolog deltog digitalt på det nationella psykologisk ledningsansvarig psykolog nätverksdagarna.

Skolpsykologerna har även regelbunden handledning av extern psykolog vid ca 8 tillfällen under 2024.

Patienten som medskapare

En grundläggande förutsättning för en säker vård inom EMI och EPI är elever och de närståendes delaktighet. Vården blir säkrare om elev och/ eller vårdnadshavare är välinformerad, deltar aktivt i sin vård och ska så långt som möjligt utformas och genomföras i samråd med elev och/ eller vårdnadshavare. Att elev och/ eller vårdnadshavare bemöts med respekt skapar tillit och förtroende.

PSL 2010:659 3 kap. 4 §

Elevhälsans medicinska insats och EPI

Delaktighet och samarbete

- Samråd och respekt: Vården utformas och genomförs i samråd med eleven och vårdnadshavare för att skapa tillit och förtroende.
- Tolkstöd: Vid behov används alltid tolk för att säkerställa förståelse och delaktighet.
- Frivillighet: Hälso- och sjukvården är alltid frivillig, vilket tydligt framgår i mötet med elev och vårdnadshavare.

Samtycke och medinflytande

- Skriftligt samtycke: Båda vårdnadshavarnas skriftliga godkännande inhämtas vid åtgärder som vaccinationer, utredningar och kontakt med andra aktörer.
- Elevernas medinflytande: Eleven ges möjlighet till inflytande i vården, anpassat efter ålder och mognad. I takt med att eleven blir äldre eller under vissa förutsättningar kan detta inflytande övergå till självbestämmande.

Strävan efter samverkan

Sköterskor, läkare och psykolog arbetar för att skapa ett gott samarbete med elever och

vårdnadshavare. Detta arbete syftar till att nå bästa möjliga resultat och att stödja elevernas hälsa och välbefinnande.

Genom att aktivt inkludera elever och vårdnadshavare i patientsäkerhetsarbetet skapas en trygg vårdmiljö där varje individ känner sig sedd och delaktig. Elevhälsans arbete förutsätter att det finns tydliga och professionella insatser för eleverna att tillgå när behov uppstår. Därför är samverkan med andra aktörer inom vård- och omsorgskedjan avgörande för att skapa förutsättningar för barns möjlighet till en god utveckling.

När elev själv söker sköterska på skolan på öppen mottagning sker samtycke till vård, undersökning eller behandling i de flesta fall muntligt.

I samband med journalrekvirering efterfrågas **alltid** skriftligt medgivande av vårdnadshavare. Vid journalrekvirering utgår vi från att vårdnadshavare med gemensam vårdnad agerar i samförstånd och enighet att journalen följer eleven genom hela sin skolgång.

I samband med erbjudande om vaccination efterfrågas **alltid** skriftligt medgivande från **båda vårdnadshavarna**.

Personal inom elevhälsans medicinska och psykologiska insats ska alltid sträva efter samarbete med elev och vårdnadshavare för bästa möjliga resultat av vård och behandling. Elev bör alltid informeras i det som rör hen och informationen ska vara anpassad efter ålder och mognad. Vårdnadshavare kontaktas när sköterskan/läkare/psykolog bedömer det lämpligt. Eleven ska ha ett medinflytande som med tiden eller under vissa omständigheter övergår till ett självbestämmande. Tolk ska användas vid besök där sådant behov finns.

AGERA FÖR SÄKER VÅRD

SOSFS 2011:9, 5 kap. 2 §, 7 §, 8 §, 7 kap. 2 § p 2, PSL 2010:659, 3 kap. 10 §

Vårdgivaren ska utöva egenkontroll, vilket ska göras med den frekvens och i den omfattning som krävs för att vårdgivaren ska kunna säkra verksamhetens kvalitet. Egenkontrollen kan innefatta jämförelser av verksamhetens nuvarande resultat med tidigare resultat, i jämförelse med andra verksamheter, nationella och regionala uppgifter.

Elevhälsans medicinska insats

Varje skola har en ”medsyster” - det innebär att vid ordinarie skolsköterskas frånvaro upp till två veckor under läsåret, kopplas telefonen om och medsyster ansvarar för posthantering och utskick

av remisser på uppdrag av elevhälsoteamet/rektor. Vid längre tidsfrånvaro (mer än två veckor) ska omfördelning av resurser ske.

Vaccinationer rapporteras direkt från journalsystemet till det nationella vaccinationsregistret (NVR). Rapportering av biverkan till Läkemedelsverket sker enligt gällande rutiner.

Mål inom elevhälsans medicinska insats är att utveckla arbetssätt och rutiner som kan identifiera risker, men även förhindra negativa händelser så långt det är möjligt. Ett fortlöpande förbättringsarbete, som bygger på lärande och utveckling, till exempel en förbättringsmodell, är en viktig grund för ett framgångsrikt patientsäkerhetsarbete. Det arbetet är dock inte påbörjat än.

Målet i arbetsprocessen för det systematiska kvalitets- och patientsäkerhetsarbetet ska beskrivas genom nedanstående fyra steg:

Målet i arbetsprocessen för det systematiska kvalitets- och patientsäkerhetsarbetet ska beskrivas genom nedanstående fyra steg:

1. Identifiering
2. Analys
3. Åtgärder
4. Uppföljning av åtgärder

Identifiering	Analys	Åtgärder	Uppföljning av åtgärder
-När skolsköterska saknas på en skola längre än två veckor under läsåret.	-Skolsköterska saknas och basuppdraget blir inte uppfyllt.	-Omfördelning av resurser inom centrala elevhälsan eller tillsättning av vikarie.	-Elever erbjuds vaccination och hälsobesök samt att elevhälsans medicinska insatser skickas till extern vård. Remissvar bevakas. -Basuppdraget utförs.

Fortlöpande aktiviteter för egenkontroll inom elevhälsans medicinska insats:

- Uppföljning av antal genomförda hälsobesök och vaccinationer görs tillsammans med elevhälsochef och respektive skolsköterska.
- Digitala hälsoenkäter används, vilket gör att resultat kan sammanställas på ett sätt som kan identifiera eventuella hälsorisker på grupp-, organisation- och kommunnivå.
- Loggläsning av journalföring görs regelbundet.
- Medicinsk kontroll och kalibrering av audiometrar och annan medicinteknisk utrustning sker enligt lokal rutin - till exempel kalibreras audiometer årligen men våg, febertermometer och blodtrycksmanschett var tredje år.
- Rutiner för remisser /bevakning finns i journalsystemet.
- Färdiga mallar finns i journalen för dokumentation av basuppdraget vid stadiövergångar.
- Färdiga mallar finns i journalen för dokumentation av hälsobesök för att kvalitetssäkra dokumentation i skolhälsovårdsjournalen.
- Framtagna rutiner för temperaturmätning av medicinskt kylskåp och läkemedelsskåp med registrering av max/min temperatur finns samt rutiner för rengöring av kylskåp.
- Framtagna rutiner finns för transport av vaccinationer mellan enheterna för att inte bryta kylkedjan.
- Framtagna rutiner finns för granskning av läkemedels sista förbrukningsdatum.
- Apoteket granskar läkemedelshanteringen inom elevhälsans medicinska insats årligen enligt HSLF-FS 2017:37.
- Introduktion av ny skolsköterska sker systematiskt utifrån en checklista. En mentor utses alltid samt regelbunden avstämning sker med samordnande skolsköterska.

Patientsäkerhetsarbete 2024 ska utgå från delarna:

1. Ökad kunskap om inträffade vårdskador
2. Tillförlitliga och säkra system och processer
3. Säker vård här och nu
4. Analys, lärande och utveckling ska säkras
5. Öka riskmedvetenhet och beredskap

Identifiering	Analys	Åtgärder	Uppföljning av åtgärder
Avvikelse rapportering och hantering sker inte i den mån som är önskvärt	Rutin för hur man rapporterar och för analys saknas	HSL ledningsgruppen : medicinskt ledningsansvarig skolsköterska, psykologisk ledningsansvarig psykolog och elevhälsochef skall tillsammans med kommunens kvalitetsstrateg utveckla ett system och processer kring avvikelsehantering.	Implementering i verksamheten

EPI

Arbetet med egenkontrollen inom EPI har inte kommit igång men i mån om tid kommer det att påbörjas en utveckling av egenkontroller under 2025.

Öka kunskap om inträffade vårdskador

SOSFS 2011:9 7 kap. 2 § sista stycket, HSLF-FS 2017:40 3 kap. 1 §, PSL 2010:659 3 kap. 3 §
Genom identifiering, utredning samt mätning av skador och vårdskador ökar kunskapen om vad som drabbar patienterna när resultatet av vården inte blivit det som avsetts. Kunskap om bakomliggande orsaker och konsekvenser för patienterna ger underlag för utformning av åtgärder och prioritering av insatser.

EMI

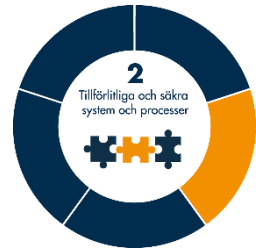
Har vården varit säker

- Verksamheten arbetar med avvikelsehantering för att identifiera och åtgärda eventuella risker. Avvikelser klassificeras som lindrig, måttlig eller allvarlig.
- Vid gemensamma möten ska inkomna avvikelserapporter tas upp till diskussion i gruppen.
- Vid behov går gruppen igenom gällande rutiner. Eventuella rutinförändringar genomförs vid behov.

Under verksamhetsåret har 40 avvikelser inkommit, av dessa har ingen bedömts som betydande eller mycket allvarlig. Inga anmälningar har gjorts enligt *lex Maria*. Tre av avvikelserna kommer externt från annan vårdgivare, vilket berör dokumentation och journalhantering.

Tillförlitliga och säkra system och processer

Genom att inkludera systematiskt patientsäkerhetsarbete som en naturlig del av verksamhetsutvecklingen kan både de reaktiva och proaktiva perspektiven på patientsäkerhet bejakas. Genom att minska oönskade variationer stärks patientsäkerheten.

Elevhälsans medicinska insats

Systematiskt patientsäkerhetsarbete inkluderas som en naturlig del av verksamhetsutvecklingen. Avvikelser inom enheten rubriceras inom områdena: dokumentation/journalhantering, läkemedel, teknik/skada på utrustning, brist i rutin, samverkan internt, samverkan externt, klagomål från vårdnadshavare och elev samt remisser.

Till avvikelser. Under 2024 har det funnits avvikelser inom alla områden. Det är flest avvikelser inom området ”läkemedel på grund av för hög temperatur” i flera av lokalerna som tillhandahålls av skolsköterskan, vilket i sin tur medför risk att läkemedlets verksamma substans förstörs

EPI

Delar av det systematiska kvalitetsarbetet inom EPI har utvecklats under året men den stora delen som behövs färdigställas och bestämmas är ledningssystemet.

Säker vård här och nu

Hälso- och sjukvården präglas av ständiga interaktioner mellan människor, teknik och organisation. Förutsättningarna för säkerhet förändras snabbt och det är viktigt att agera på störningar i närtid.

Är vården säker idag

Elevhälsans medicinska och psykologiska insatser har som mål att arbetssätt och rutiner är utformade för att förhindra negativa incidenter, men även att kulturen bidrar till en möjlighet att tidigt upptäcka eventuella risker. Egenkontroll blir ett viktigt verktyg i arbetet.

Egenkontroll inom EMI

Egenkontroll	Omfattning	Metod	Ansvarig	Lagkrav
Loggkontroller	4 gånger per år.	Stickprovskontroller av 1–2 användare per skolsköterska/skolläkare som i sin grundbehörighet har tillgång till fler enheter än där man har dagligt uppdrag.	Systemadministratör	HSLF-FS 2016:40 3 kap 4 §
Extern läkemedelsgranskning	En gång per år under höstterminen. enligt rutin i samarbete med medicinskt ledningsansvarig skolsköterska.	Checklistor har upprättats i samarbete med apotek	medicinskt ledningsansvarig skolsköterska	HSLF-FS 2017:37, 4 kap 3 §
Avvikelser	Genomgång av inkomna avvikelser sker löpande.	I journalsystemet Prorenata Rutiner utgår från SKR Handbok <i>Risikanaly</i> s och <i>händelseanalys</i> ,	medicinskt ledningsansvarig skolsköterska	PSL 2010:659, 6 kap. 4 § och SOSFS 2011:9 7 kap. 2 § p 5

Klagomål och synpunkter	Det sker löpande. Önskvärt med årlig sammanställning och genomgång	Avvikelsesystem och om så är aktuellt även till: IVO	Elevhälsochef medicinskt ledningsansvarig skolsköterska	PSL 2010:659 3 kap. 8 §
Dokumentationsgranskning i EMI journalen	Sker ca 2 gånger / termin av medicinskt ledningsansvarig skolsköterska Önskemål om Kollegial journalgranskning	Checklista journalgranskning.	medicinskt ledningsansvarig skolsköterska	SOSFS 2011:9 5 kap 2 §
Kontroll av medicintekniska produkter	1 gång per år	Internt upprättade dokument. Utförs medicintekniker från Onemed	Skolsköterskor	HSLF-FS 2021:52
Uppföljning av rutiner	Minst 4 ggr/år	Professionsmöten Önskvärt även vid observationer besök i verksamheten	medicinskt ledningsansvarig skolsköterska	SOSFS 2011:9 5 kap 2 §

Vaccinationstäckningen för elever i Österåkers kommun är god, enligt statistik från Folkhälsomyndigheten. Detta är ett viktigt mål för att säkerställa att eleverna skyddas mot allvarliga sjukdomar och att vi upprätthåller en hög nivå av hälsosäkerhet.

Andelen vaccinerade elever under HT-2024

Tidigare år har vaccinationer för samtliga årskurser skett under höstterminen vid specifika vaccinations veckor.

Under detta verksamhetsår har arbetssätt ändrats och vaccinationerna sker under läsåret och inte i samverkan med andra skolor som tidigare.

MPR dos II åk 2	430
HPV åk 5 dos I	261
dTP åk 8	164

Antal remisser

Antalet remisser som skickats in av skolsköterskor är svårt att få en helhetsbild över kommunen då inrapporteringen inte är fullständig.

NPF/IF remisser skolläkare	142
-------------------------------	-----

EPI

Generellt inom EPI är det en god och säker vård, eftersom uppdraget är begränsat men det kan ibland vara svårt att tolka om och när den psykologiska insatsen är vård och det är vid de situationer som det kan resultera i bristande vård. Det är därför viktigt med att få igång ledningssystemet och att rutiner och det systematiska arbetet utvecklas utifrån det.

EMI och EPI

Implementering av rutin gällande förberedelse inför utredning och behandling av barn med misstänkt neuropsykiatrisk och intellektuell funktionsnedsättning har kommit i gång och blivit alltmer känt på skolorna. Fortsatt arbete med implementeringen krävs under 2025.

Det finns ett flertal ärenden där det har varit otydligt mellan region och kommun vem som skall följa upp och utreda eleven med en eventuell intellektuell funktionsnedsättning i samband med skolstart. Det leder till en risk att eleverna och deras familjer inte får det stöd de ska ha samt rätt utbildnings och förutsättningar. Detta har skapat osäkerhet kring processer och arbetsfördelning. Ett arbete med att förtydliga ansvarsfördelningen pågår för att säkerställa tydlighet och effektivitet i hanteringen av dessa utredningar. Genom att kontinuerligt anpassa oss efter förändrade förutsättningar och agera på störningar i närtid kan vi upprätthålla en hög säkerhetsnivå i elevhälsans medicinska och psykologiska insatser.

Riskhantering

SOSFS 2011:9, 5 kap. 1 §, 7 kap. 2 § p 4

Vårdgivare ska fortlöpande bedöma om det finns risk för att händelser skulle kunna inträffa som kan medföra brister i verksamhetens kvalitet. För varje sådan händelse ska vårdgivare uppskatta sannolikheten för att händelsen inträffar, och bedöma vilka negativa konsekvenser som skulle kunna bli följden av händelsen.

Händelsen utreds avseende:

- Teknik
- Människa
- Organisation

Skolsköterskor, skolläkare och psykologer identifierar risker och rapporterar via journalsystemet *Prorenata* händelser som skulle kunna inträffa samt kan medföra brister i verksamhetens kvalitet. Ett internmeddelande i journalsystemet kommer då till medicinskt ledningsansvarig skolsköterska eller psykologiskt ledningsansvarig psykolog och elevhälsochef.

Vid väsentliga förändringar i verksamheten som kan innebära risk för negativa händelser eller tillbud, görs en händelseanalys med bedömning av allvarlighetsgrad samt sannolikhet för upprepning.

Medicinskt ledningsansvarig sjuksköterska, psykologiskt ledningsansvarig psykolog och elevhälsochef ska tillsammans då göra en bedömning och riskanalys samt besluta om relevanta åtgärder, exempelvis förtydligande eller reviderade rutiner och riktlinjer.

Under vårterminen 2024 ingick tidigare även förtroendevald för *Vårdförbundet (VF)* och skolläkare vid bedömning av riskanalys. Sedan höstterminen 2024 ingår endast medicinskt ledningsansvarig sjuksköterska, psykologiskt ledningsansvarig psykolog och elevhälsochef.

Stärka analys, lärande och utveckling

Analys och lärande av erfarenheter är en del av det fortlöpande arbetet inom hälso- och sjukvården. När resultaten används för att förstå vad som bidrar till säkerhet, hållbarhet, önskvärd flexibilitet och goda resultat, kan verksamheten utvecklas så att kvaliteten och säkerheten ökar och risken för vårdskador minskar.

I vilken mån förbättras system och arbetssätt utifrån tillgänglig information

Elevhälsans medicinska insats

Elevhälsans medicinska insats arbetar med att öka medvetenheten kring risker och avvikelser.

Elevhälsans medicinska insats genomför egenkontroll en gång per läsår vid stadieövergångar och utifrån egenkontrollen görs de förändringar som behövs för att säkra patientsäkerheten och minska risken för vårdskador.

Avvikelser

PSL 2010:659, 6 kap. 4 §, SOSFS 2011:9 5 kap. 5 §, 7 kap. 2 § p 5

Hantering av avvikelser

PSL 2010:659, 6 kap. 4 §, SOSFS 2011:9 5 kap. 5 §, 7 kap. 2 § p 5

Skolsköterska och skolläkare rapporterar till elevhälsochef och medicinskt ledningsansvariga händelser som har medfört skada eller kunnat medföra skada för elev i samband med vård och omhändertagande. Avvikelser från elevhälsans medicinska insats sker digitalt via journalsystemet Prorenata sedan augusti 2024.

En avvikelse är en händelse som **inte** är förväntad och som kan innebära en risk för patienten eller orsaka skada. För att förebygga misstag på grund av bristande kunskap, organisation, rutiner eller personella resurser **ska** alla avvikelser rapporteras. Avvikelser som inte orsakat skada på enskild person ska också rapporteras. Vid behov görs anmälan enligt lex Maria till Inspektionen för vård och omsorg (IVO), som handlägger anmälningarna.

Under verksamhetsåret 2024 har 40 avvikelser inkommit. medicinskt ledningsansvarig sjuksköterska tar tillsammans med elevhälsochefen och psykologisk ledningsansvarig psykolog

ställning till om händelsen ska rapporteras enligt lex Maria till Inspektionen för vård och omsorg (IVO).

Under verksamhetsåret 2023 inkom 38 avvikelser som är en ökning med två avvikelser.

Det är oklart om en ökning från föregående år har skett, då avvikelserapporteringen fram till 2022-09-30 skedde via pappershantering.

Avvikelseapporteringen är en mycket viktig del av det systematiska kvalitetsarbetet. Inga avvikelser har under verksamhetsåret betraktats med allvarlighetsgraden Betydande som föranlett skäl att anmäla i enlighet med lex Maria till Inspektionen för vård och omsorg (IVO).

Avvikelse typer	Antal avvikelser under verksamhetsår:	Allvarlighetsgrad • Lindrig • Måttlig • Betydande
Dokumentation/journalhantering	5	Lindrig 6 Måttlig 2
Läkemedel	12	Lindrig Måttlig 12
Teknik/skada på utrustning	12	Lindrig 10 Måttlig 2

Brist i rutin	1	Lindrig Måttlig 2
Samverkan internt	2	Lindrig 2 Måttlig
Samverkan externt	4	Lindrig 4 Måttlig
Klagomål från vårdnadshavare/elev	2	Lindrig 2 Måttlig
Remisshantering	3	Lindrig Måttlig 3
Avvikelser från extern vårdgivare	3	Lindrig Måttlig 3

Antal avvikelser som skickats till BUSSAM-sekretariatet gällande brister i samverkan är för verksamhetsåret 2024: 19

Föregående år (2023) skickades 8

De få svar från regionen har vi fått har varit bristfälliga. Detta är ett utvecklingsområde. Detta tas upp på Lokal BUS samverkans möte under hösten 24 och våren 25 för att utveckla samverkan med regionen.

Arbetet är under utveckling för verksamhetsåret 2025. EMI och EPI gemensamt: utveckla processer för avvikelshantering.

Klagomål och synpunkter

SOSFS 2011:9, 5 kap. 3 §, 3 a § och 6 §, 7 kap. 2 § p 6

Som vårdgivare är elevhälsan skyldiga att ta emot klagomål och synpunkter, vilket kan ske genom funktionen för detta på kommunens webbplats eller på annat sätt till någon i personalen. Klagomål och synpunkter tas emot av elevhälsochefen och hanteras med händelseanalys och utredning på samma sätt som vid avvikelser. medicinskt ledningsansvarig sjuksköterska (medicinskt ledningsansvarig skolsköterska) har fått till sig två klagomål/synpunkter.

- Ett klagomål kan komma via olika kanaler från vårdnadshavare, elev, organisation eller annan vårdgivare.
- Personal inom elevhälsans medicinska insats har ansvar att ta emot synpunkter och/eller klagomål. Som ytterst ansvarig för verksamheten svarar elevhälsochefen för att synpunkter och klagomål hanteras.
- Elever och vårdnadshavare är samverkanspartners för att förbättra och utveckla kvalitén i det systematiska arbetet.
- Vid behov, för undvikande av vårdskador, ändras rutiner och metoder av medicinskt ledningsansvarig och elevhälsochef i samråd.
- Samtliga medarbetare i verksamheten ansvarar för att granska och notera eventuellt uppkomna vårdskador samt informera om dessa till närmaste chef.
- Elevhälsochef är ansvarig för att informera ungdomen och i vissa fall anhöriga om en vårdskada som inträffat.
- När vårdskada så kräver, informeras alternativt anmäls händelsen till berörd myndighet.

Öka riskmedvetenhet och beredskap

Alla delar av vården behöver planera för en hälso- och sjukvård som flexibelt kan anpassas till kortsiktigt eller långsiktigt förändrade förhållanden med bibehållen funktionalitet, även under oväntade förhållanden. I patientsäkerhets sammanhang beskrivs detta som resiliens.

Kommer ni att arbeta patientsäkert i framtiden

Elevhälsans medicinska och psykologiska insats i Österåker hade ambitiösa mål för 2024, men på grund av omprioriteringar har inte alla mål kunnat uppfyllas. medicinskt ledningsansvarig sjuksköterska och psykologisk ledningsansvarig psykolog kommer att fortsätta arbeta med patientsäkerhet under 2025.

Elevhälsans medicinska insats EMI

För 2025 planeras fortsatt utvecklingsarbete med fokus på att kvalitetssäkra processer för att bland annat öka likvärdigheten i hälsosamtalen, mottagande av ny elev och vaccinationsförfarandet med målet att erbjuda likvärdig och högkvalitativ elevhälsa och minska risken för vårdskador för elever i de kommunala skolorna.

Elevhälsans psykologiska insats EPI

Utvecklingsarbetet för elevhälsans psykologiska insats är det fokus på att utveckla och färdigställa ledningssystemet för den psykologiska insatsen.

MÅL, STRATEGIER OCH UTMANINGAR FÖR KOMMANDE ÅR

EMI

MÅL:

Att säkerställa en god och säker vård som bedrivs av personal inom elevhälsans medicinska insats med hög kompetens och adekvat utbildning för uppdraget samt samordnad kompetensutveckling för uppdraget.

Organisationen ska ge goda förutsättningar för en kultur som främjar säkerhet genom att under verksamhetsåret jobba vidare med under 2025.

- Skolsköterskegruppen ska tillsammans med elevhälsochefen arbeta mera aktivt och med regelbundenhet, en gång/månad, med de avvikelser som inkommit för att göra vården säkrare.
- Arbeta med att förändra attityder och arbetssätt kring avvikelserapporteringen.
- Utveckla tydligare rutiner för analys, risk och händelse vid avvikelshantering.
- Genomgångar och uppföljningar av rutiner i ledningssystem bör tydliggöras inom verksamheten för att främja både en god patientsäkerhet och följsamhet för de rutiner och processer som förekommer i arbete som skolsköterska inom Österåkers kommun.
- Stickprovskontroller med granskningar av journaler för att upptäcka eventuella avvikelser.

- Granskning av hygien i samband med skolsköterskans arbete, i samråd med Vårdhygien Region Stockholm för att kvalitetssäkra arbetet gällande hygienföreskrifter.
- Elevhälsochefen säkerställer att basuppdraget utförs på varje enhet innan läsårets slut.
- Fortlöpande uppdatera rutiner och vid behov ta fram nya rutiner för den medicinska insatsen i elevhälsan.
- Ny diskussion om handledning inom omvårdnadsprofession för skolsköterskorna
- Medicinsk ledningsansvariga sköterska ska även i fortsättningsvis ingå i en kvalitetssäkringsgrupp med andra sköterskor i de geografiskt närliggande kommunerna Upplands-Väsby, Täby och Sigtuna.
- Fortsatt arbete med implementering av rutin gällande förberedelse inför utredning och behandling av barn med misstänkt neuropsykiatrisk och intellektuell funktionsnedsättning, som har kommit i gång och blivit mer alltmer känt på skolorna.

EPI

Område	Mål 2024	Strategier	Resultat/utfall
Ledningssystem	Färdigställa ledningssystemet för elevhälsans psykologiska insats	Skriva klart ledningssystemet tillsammans med enhetschef för elevhälsan och verksamhetschef. Ledningssystemet ska godkännas i nämnden.	
Ledningssystemet - systematiskt förbättringsarbete	Påbörja och planera arbetet för egenkontrollen		

EMI och EPI

Område	Mål 2024	Strategier	Resultat/utfall
Rutin	Att slå samman rutin och verktyg kring avvikelser och hantering samt utveckla en gemensam	Regelbundna möten med medicinskt ledningsansvarig sjuksköterska, psykologisk	

	arbetsprocess för EMI och EPI.	ledningsansvarig psykolog och enhetschef för att hantera avvikelser. Samarbete med kommunens systematiska kvalitetsstrategi för att utveckla arbetsprocessen.	
--	--------------------------------	---	--

BILAGA 1.

Basprogram för Elevhälsans medicinska insats

Utifrån basprogrammet har skolsköterskans arbetsår och disposition av rutinmässiga arbetsuppgifter över läsåret sammanställts i en arbetsplan med ett årshjul.

Höstterminen

- Om arbete finns kvar som skulle ha gjorts innan sommaren, prioriteras det i första hand.
- Fastställ arbetsschema, mottagningstider, telefontider och konferenstider.
- Uppdatera läkemedelsförråd, akutlåda, förbandsmaterial. Beställ hem det som saknas. Kassera gammalt. Kontrollera otoskop, blodtrycksmanschett, stetoskop och audiometer.
- Kontrollera att varje elev har en upprättad shv-journal.
- Kontrollera in- och utflyttningar, rekvirera och skicka journaler.
- Kontrollera behov av tidig kontakt med elever som har särskilda behov.
- Nyinflyttade elever: lämna hälsouppgifter samt införskaffa medgivande att rekvirera shv- journal.
- Innan juledighet städa läkemedelsförråd, kassera gammalt läkemedel. Töm vattenbehållare i medicinskt kylskåp.

Förskoleklass: Ta emot/importera BVC-journaler, ev. skanna in i elevens EMI -journal. Skriv in manuellt om digital journal saknas: 5,5 års vikt och längd. Skicka ut hälsouppgifter via e-tjänst inför hälsosamtal under vårterminen.

Årskurs 2: Längd och vikt. Kort trivselsamtal. Skicka info till vårdnadshavare via Unikum.

Årskurs 2 MMR vaccination dos 2. Skicka/lämna ut info samt medgivande till vårdnadshavare via webbportalen i *Prorenata*.

Årskurs 4: Hälsobesök med hälsosamtal och undersökning. Lämna ut information samt hälsouppgiftsblankett via webbportalen inför hälsosamtalet. Utför e-enkät i klass eller enskilt.

Årskurs 5: Vaccinationer HPV. Börja med dos 1 i september/oktober. Skicka/lämna ut info samt medgivande till vårdnadshavare via webbportalen i *Prorenata*.

Årskurs 8: dTP dos V, skicka/lämna ut info + medgivande till vårdnadshavare via webbportalen i *Prorenata*.

Årskurs 1 gymnasiet: rekvirera journaler, skanna in hälsouppgifter, digital häsoblankett lämnas ut. Påbörja hälsosamtal innan höstlovet, vecka 44.

Vårterminen

Förskoleklass: Genomför hälsobesök med hälsosamtal och hälsoundersökning tillsammans med vårdnadshavare. De som inte fått DTP-polio på BVC ska erbjudas dos 4.

Årskurs 5: HPV dos 2, sex månader efter dos 1.

Årskurs 6: Tillväxt och ryggkontroll.

Årskurs 8: Hälsobesök med hälsosamtal och undersökning. Lämna ut information samt hälsouppgifter via webbportalen *Prorenata* inför hälsosamtalet. Utför e-enkät i klass/enskilt med elev.

Ev. vaccination i samband med hälsobesök.

Årskurs 1 gymnasiet: fortsätta hälsosamtalen, mål att dessa ska vara utförda innan påsklovet. Medicinsk studie och yrkesvägledning vid behov i samverkan med studie- och yrkesvägledaren (SYV).

Vaccinera det som inte gjordes under höstterminen.

Checklista studieövergångar finns för åk 3, åk 6 och åk 9 samt gymnasiet åk 2.

Viktiga tidpunkter att förhålla sig till

Sportlov: Ha påbörjat alla ”måste uppdrag” under vårterminen.

Påsklov: De flesta hälsobesök och vaccinationer bör vara avslutade, endast strösamtal och resterande vaccinationer kvar.

Fortlöpande under läsåret

- Uppföljning av kontrollelever under bevakning i journalsystemet, första veckan varje månad.
- Remissbevakning – följ upp att svar har inkommit på skickade remisser. Skicka påminnelse vid avsaknad av remissvar senast 1 mars, 1 juni, 1 september och 1 december.

Efter vårterminens avslut

- Vid terminens slut: städa medicinskt kylskåp. Töm vattenbehållare i medicinskt kylskåp.
- Vaccin ska förvaras i temperatursäkert kylskåp över sommaren på Röllingbyskolan.
- Lämna risk-stickande avfall till medicinskt ledningsansvarig på Röllingbyskolan, som ansvarar för transport av riskavfall enligt avtal.
- Sortera ut original av bvc-journaler för åk 9, lägg dem i personnummerföljd samt lämna till kommunarkivarie i samband med inlämning av shv-journaler.
- Lämna in verksamhetsberättelse till elevhälsochef.
- Lämna journaler till kommunarkiv för de elever som fyller 21 år.
- Lämna mottagningsrummet så att storstädning kan utföras.
- Städa läkemedelsförråd, kassera gammalt läkemedel.

Årshjul	Skolsköterskor
Januari	• Hälsobesök F-klass • Hälsobesök åk 8 • Skicka rekvirerade shv-journaler • Uppföljningar väntelista • Posthantering
Februari	• Hälsobesök F-klass • Hälsobesök åk 8 • Skicka rekvirerade shv-journaler • Uppföljningar väntelista • Posthantering
Mars	• Följa upp remissbevakningar 1 mars • Hälsobesök F-klass • Hälsobesök åk 8 • Hälsokontroll/trivselsamtal åk 6 • Skicka rekvirerade shv-journaler • Uppföljningar väntelista • Posthantering
April	• Vaccination HPV dos 2 • Hälsobesök: följa upp ev. rester eller nya elever som börjat under läsåret • Vaccinationer: uppsamling av eventuella restvaccinationer • Uppföljningar väntelista • Posthantering • Göra kontrollstationer av basuppdrag inför stadiebyte åk 3, 6, 9 + gymnasiet åk 2 • Avstämning med elevhälsochef - basuppdraget, hur ligger varje skolsköterska till?

Maj	• Hälsobesök: följa upp ev. rester eller nya elever som börjat under läsåret • Uppföljningar väntelista • Posthantering
Juni	• Följa upp remissbevakningar 1 juni • Hälsobesök och väntelista, vaccinationer • Inlämning av shv-journaler till kommunarkiv • Lämna riskavfall till Röllingbyskolan • Lämna in överblivet vaccin till Röllingbyskolan • Posthantering
Juli	• Semester • Posthantering
Augusti	• Skicka klasslistor till BVC • Inhämta journaler från BVC • Beställa apoteksvaror • Beställa förbandsmaterial • Skicka rekvirerade shv-journaler • Uppföljningar väntelista/kontroll elever • Posthantering
September	• Följa upp remissbevakningar 1 september • Dela ut vaccinationsmedgivanden för MMR (åk 2), HPV (åk 5) och dTp (åk 8) • Skicka rekvirerade shv-journaler • Hälsobesök åk 2 • MPR dos 2 • Uppföljningar väntelista/kontroll elever • Posthantering • Kalibrering av medicinskteknisk utrustning

Oktober	• Vaccination HPV dos 1 • Vaccination dTp dos 5 • Lämna ut hälsouppgifter till vårdnadshavare inför hälsobesök åk 4 och åk 8 • Genomgång av inkomna hälsouppgifter • E-enkät med elever • Hälsobesök åk 4 • Hälsokontroll/trivselsamtal åk 6 • Skicka rekvirerade shv-journaler • Uppföljningar väntelista • Posthantering
November	• Lämna ut hälsouppgifter till vårdnadshavare • Genomgång av inkomna hälsouppgifter • E-enkät med elever • Hälsobesök åk 4 och åk 8 • Skicka rekvirerade shv-journaler • Uppföljningar väntelista • Posthantering • Avstämning med elevhälsochef - basuppdraget, hur ligger varje skolsköterska till?
December	• Följa upp remissbevakningar 1 december • Hälsobesök åk 4 och åk 8 • Vaccinationer: uppsamling av eventuella rest vaccinationer • Hälsouppgifter till vårdnadshavare förskoleklass • Genomgång av inkomna hälsouppgifter • Förberedelse inför hälsobesök förskoleklass genom hörsel- och synkontroll • Skicka rekvirerade shv-journaler • Uppföljningar väntelista • Posthantering

Bilaga 2

Kvalitetsgranskning med läkemedelshantering enligt HSLF-FS 2017:37 med åtgärder att följa upp.